



# הארת השבת



## אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

פרשת שמיני - החודש  
תשפ"ד  
גיליון 207

א לעבטיגער שבת

### הזהירות במאכלים

השבוע אנו קוראים בפרשה על כשרות וטהרת המאכלים. פרק שלם עם מ"ז פסוקים מפרט לנו התורה על החיות, העופות והדגים הנאכלים, ועוד על הזהירות במה שאנו מכניסים לפינו. וכך כותב המדרש (ויקרא רבה "ג יב): אמר רבי תנחום בר חנילאי: משל לרופא שנכנס לבקר שני חולים, אחד שיש בו כדי לחיים, ואחד שאין בו כדי לחיים. זה שיש בו כדי לחיים, אמר להם: דבר פלוני יאכל, ודבר פלוני לא יאכל. זה שאין בו כדי לחיים אמר להם: כל מה שירצה לאכול תנו לו. כך אומות העולם, שאינם לחיי העולם הבא כתוב בהם: "כירק עשב נתתי לכם את כל". אבל ישראל שהם לחיי העולם הבא אמר: "זאת החיה אשר תאכלו", "אך את זה לא תאכלו".

#### מעליותא של עם ישראל

וכך נכתב בפרשייתנו על איסור מאכלים אסורים: "כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים והייתם קדושים כי קדוש אני". רש"י בפירושו השני כותב על כך: 'דבר אחר, כי אני ה' המעלה אתכם, ככולן כתיב והוצאתי, וכאן כתוב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות, דיים. ומעליותא היא גבייהו, זהו לשון מעלה'. הוי אומר, שהזהירות ממאכלות אסורים, לא לטמא את עצמינו בשרצים ועוד, היווה איפה ציר מרכזי ביציאתנו ממצרים. ואפשר להוסיף בדברי רש"י, שאדרבה: הזהירות ממאכלות האסורים מעלה אותנו ומקרב אותנו לאבינו שבשמים, שהמזון מתהפך לניזון (ליק"מ כ"ט), ובכוח המאכלים אנו יכולים לעבוד אותו ית' ולהתרומם על ידי כך.

וב'ליקוטי מוה"ן' (עז ב): "על ידי אכילה בקדושה ובריאת שמים, על ידי זה נעשה הפה בבחינת קומת האדם, וזוכה על ידי זה לבחינת שכונה מדברת מתוך גרונו". וכבר מובא באריות בדבריהם ובספרים הק', על מעלת אכילת האדם בכשרות ובמתינות, והשפעתו הגדולה על נפש האדם.

#### פנימיות סימני מעלה גרה ומפריס פרסה

סימנים נתנה לנו תורה בחיות עופות ודגים, מה מותרים לנו לאכול ומה אסורים. מוה"ר"ת ב'ליקוטי הלכות' מבאר בפנימיות סימנים אלו, והקשר מכך - לעבודת השם של האדם. בהלכות 'סימני בהמה וחיה טהורה' (הלכה א. אוצר היראה אכילה צח), מסביר: שידוע שבהמות וחיות טהורות הם מבחינת נוגה, בחינת תרגום, שהוא מעורב טוב ורע, והמינים הטמאים הם כולו רע.

לכך סימני הטהרה, שהיא "מעלת גרה". שהרי זאת ידוע בכלל הדברים שבעולם יש שם ניצוצי קדושה, ומתעלים מדרגת צומח לדרגת חי, ע"י שהחי אוכל את הצומח, שהוא דרגה יותר גבוהה, אך עיקר השלימות הוא שיעלה ל'מדרג', וזהו 'מעלה גרה' שהמאכלים חוזרים ועולים מבטן הבהמה אל צאורה ואל פיה, ששם סומכים ביותר לכלי הדיבור, שהוא מקום הנפש בבחינת: נפשי יצאה בדברו. וסימן 'מפריס פרסה' רומזת: שכל המינים הטהורים יש בהם מעט טוב, לכך חיות הנפש המלובשת בהם בוקע ברגליהם, כי עיקר קיום האדם הוא על רגליו שהם מעמיד הגוף, וההפרש בין גדר אדם לגדר בהמה ניכר ביותר בעמידת רגליהם. ולכן ניכר ההפרש שבין טהורים לטמאים ג"כ ברגליהם. כי בבהמות וחיות טהורים, ניצוצות הנפשות שנפלו לשם אינה כבושה ונתפסת שם כ"כ, ע"כ החיות בוקע ויוצא דרך הרגלים, ששם הוא בחינת

התלבשות הנפש, כי הרגלין הם גם בבחינת דיבור - נפש, בבחינת 'צדק תדברו', בבחינת 'צדק יקראו לרגלו'. וזהו הסימן של 'מפריס פרסה' שנסדקו הרגליים ע"י הביקוע, אבל בטמאים הם נתפסים שם מאוד, עד שאינם יכולים לבקוע וליצא כלל, וע"כ פרסותיהם קלוטות. ועיין עוד ב'ליקוטי עצות המשולש' (אכילה קז קיג ק"ח ועוד) בסוד סימני עוף טהור ודגים, ואיסור אכילת תולעים ורמשים, בדברי מוהר"ת, בפנימיות טעמי הסימנים והאיסורים ודרכי העבודה הנלמדים מכך.

#### למה יוחנן כהן גדול יצא לתרבות רעה??

וגעד כמה יש לנו להזהר במאכלי האדם, נוכל ללמוד מהמסופר בגמרא (ברכות כט.). על יוחנן כהן גדול שאחרי שמונים שנות כהונה גדולה, בהם היה נכנס ויוצא בשלום מקודש הקדשים, מכל מקום לעת זקנותו הוא נעשה צדוקי. וכבר הקשו ועמדו על איך יתכן שאדם צדיק ומקודש כמוהו ייהפך ביום אחד לרשע. וכתב האר"י הק' (שו"ע האר"י דברים השייכים בסעודה ח) לבאר ענין זה, בהקדם יסוד גדול, שבכל מזון שאדם אוכל ישנם ניצוצות ונשמות מגולגלות, ועם ברכה כראוי ואכילה כהלכה האדם מפריד את הטוב מהרע.

ועיין בליקוטי הלכות (שכירות פועלים ב, ד): יש גלגולי נשמות בבהמות וחיות כידוע, וכמו שאמר הבעל-שם-טוב ז"ל: אוכלים בני אדם, ושותים בני אדם, ורוכבים על בני אדם, כי בכל מקום יש ניצוצי נשמות בני אדם. ולפי זה ביאר האר"י, שזו הייתה אחת הסיבות שיוחנן כהן גדול נהפך לצדוקי, כי הוא אכל מאכל שבו היה מגולגל אדם רשע, ולא תיקן את נשמת אותו רשע ולכן הושפע לרעה. (ועיין בספר טיב הקהילה תשע"ח פ' שמיני).

#### הזהירות ממאכלות אסורות בשבי הירדני

חיה זה בשנת תש"ח, נלקח רבי שמואל שפירא יחד עם תושבי העיר עתיקה בירושלים, ועוד מאנשי שלומנו חסיד ברסלב לעבר השבי הירדני - אום ג'מאל - לא הרחק מכביש רבת עמון-ירק. תלאות רבות עבר רבי שמואל בשבי, אך דווקא בכאן נראתה עוז גבורתו ואצילות רוחו. כהודו ירא וחרד הקפיד בעת שהותו במדבר על צלמות לשמור על הידורי הכשרות, אבל ישל חלילה במאכלות אסורות. וכך מספר חברו לשבי רבי נפתלי בורנשטיין - ששהה עמו יחד במחנה השבויים. היה זה בעת סעודה שקיבלו שכללה 'ששה ב'סקוטיס' (ייצור משנת תש"ב - שהוגשו לשבויים בשנת תש"ח), שהיו קשים כאבנים ומלאים בנמלים. שעות רבות ישב, ופורר את מנת הביסקוטיס הזעומה לפירורים דקים, ובירר אותם שוב ושוב שלא ישל חלילה באכילת איסור, ורק לאחר שוויא זאת הכניסו לפיו הטהור.



### שירת הפרשה

הזהירות ממאכלים אסורים יסוד גדול בתורה עם ישראל פרושים מדבר אסור בשמירה תתרה. והייתם קדושים נצטוינו באזהרה להיות פרושים ומסגנים בכל דבר אכילה. מעלי גרה ומפריס פרסה - התנבאים בפרשה יסודות בפנימיות הזהירות רק בסמיני טהרה. דבר המאכל נתהפך למהות האדם כמקשה לךך נצרכת הזהירות בכשרות פראוי וכהלכה.

### פניני פרשה

**"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"** (ט. א). בדברי רש"י: שאותו היום היה ראש חודש ניסן. אפ"ל ע"פ המובא בליקוטי מוה"ן (ל"ט ב): בדברי חז"ל (ר"ה ב): 'ניסן ראש השנה למלכים. ואז ממנין כל המלכים למעלה, ובוודאי נותנין מתנות לכל אחד ואחד שממליכין אותו, והשם יתברך יתן לנו גם מלך ומנהיג, רועה נאמן שיוכל להאיר בנו'. וזהו: 'קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל', שהרועה הנאמן - משה רבינו נתן להם מתנות, וכמובא בחז"ל על פסוק זה, שיום זה נטל עשר עטרות, וביניהם: ראשון לנשיאים, לכהונה, לעבודה. ועיין גם בליקוטי (תורה י"ז) על גנוסיא דמלכא.

**"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"** (ט. א). שמיני הוא מעל הספירות כידוע, 'עולם הבינה', אך משפיעה לכלל הספירות המתחלת מ'חסד' ומסיימת ב'מלכות', וזה: 'ביום השמיני - החסד - הבינה, לאהרן ולבניו' רומז למידת 'החסד' - אהבה. ראשית הספירות, 'ולזקני ישראל', רומז לספירת המלכות ע"פ המובא (ליקוטי כ"ז): 'זקן זה קנה חכמה - הקנה מוציא קול'. 'ומלכות - פה', (פתח אליהו).

**"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"** (ט. א). אפ"ל ע"פ המובא (ליקוטי מ"ו): שעל ידי התורה קוראים לחי החיים. ומכניסים אלוקותו יתברך לתוך הצמצומים שהם הימים, והתורה מכרזת, מוכיחה וצועקת: 'עז מתי פתיים תאהבון פתי'. וזהו הדגשו של 'ביום השמיני' כלל הימים - המידות והצמצומים, של בניי שמשמונה ימים נכללים בהקב"ה ע"י הברית מילה, וכמובא בזהר (אמור צא). שבני ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמד כישראל גוי אחד בארץ.

'קרא משה' רומז על קריאתו של התורה, שהוא ענינו של משה. 'לאהרן ולבניו' רומז על אזהרתה מדבר עבירה - שהקריבו כאן הקרבנות עבור חטא העגל כמובא בדברי רש"י עה"פ 'קח לך עגל בן בקר לחטאת'. ובהמשך: 'ולזקני ישראל' רומז על המשך הכרזת התורה המכנסת - אריכות ימים בתוספת קדושה, ככתוב על אברהם: 'ואברהם זקן בא בימים', שזה נמשך מכוח התורה, כמובא (ליקוטי מ"ט). וכן (ליקוטי מ"ד ח): 'שצריך האדם כל מה שמוזקין להוסיף אור קדושה ודעת, וזה ע"י התורה כמובא שם מאמרם: 'זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם מתישבת עליה'.

